

Innehållsförteckning

Framgångsfaktorer i arbetet med elevers närvaro i skolan	2
Sammanfattning.....	2
Grunderna i närvaroarbete.....	2
Främja närvaro	3
Elevers upplevelse av trygghet och delaktighet	3
Goda lärmiljöer	3
Organisatorisk medvetenhet	3
Närvaro.....	4
Ledighet.....	4
Befrielse.....	4
Utredning om frånvaro.....	4
Vårdnadshavares ansvar	4
Huvudmannens ansvar.....	4
Föreläggande och vite.....	4
Handlingsplan vid frånvaro	5
Sen ankomst	5
Vid frånvaro	5
1. Vid frånvaro kontaktas vårdnadshavare 1:a dagen	5
2. Vid upprepad frånvaro – 10 % frånvaro.....	5
3. Om fortsatt upprepad frånvaro – 15 %.....	5
4. Vid ytterligare upprepad frånvaro - > 20 %	6
5. Oro för frånvaro kvarstår.....	6
Hebymodellen	6
FRÅNVAROTRAPPAN OBS! Skolan gör ingen skillnad på giltig och ogiltig frånvaro	6
Bilaga 1	7
Frånvarosamtalsmall	7
Uppföljning efter en vecka:	7
Bilaga 2 Exempel på främjande och förebyggande åtgärder och anpassningar	8
Bilaga 3 Fördjupad kartläggning	9
Instruktioner	9
Inför mötet	9
Under mötet	9
Att tänka på.....	9
Fördjupad kartläggning vid problematisk skolfrånvaro	10

Framgångsfaktorer i arbetet med elevers närvaro i skolan

I rapporten "Skolfrånvaro och vägen tillbaka" kan vi läsa många vittnesmål om hur viktiga de vuxna på skolan är för att elever ska komma tillbaka till skolan efter en period av frånvaro. Vuxna som visar genuint intresse för eleven och samtidigt ställer krav, uppmuntrar och följer upp elevens utveckling är tydliga framgångsfaktorer i detta arbete.

Det finns ytterligare en mycket viktig faktor och det är en noggrann kontroll av närvaron vid varje lektionstillfälle och en tydlig återkoppling vid frånvaro, både ogiltig och anmäld frånvaro bör uppmärksammas. Skolor behöver ha en väl fungerande rutin för att följa upp elevers närvaro.

I "Rätten till utbildning" konstaterades att samverkan med skolan, socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri är en viktig förutsättning för att lyckas i arbetet med långvarig frånvaro. Därför har Närvaroteamet som har koppling till Socialförvaltningen, Barn- och utbildningsförvaltningen samt Kultur och fritid skapats som en del i arbetet med elevers ogiltiga frånvaro. Alla föräldrar informeras om planen för arbetet med elevers frånvaro via föräldramöten, Unikum och hemsidan. Eleverna informeras om skolans arbete med närvaron av sina mentorer.

Sammanfattning

Alla barn som är bosatta i Sverige har skolplikt och en lagstadgad rätt till utbildning. Skolplikten innebär också en skyldighet för vårdnadshavarna att se till att deras barn går till skolan och en skyldighet för skolan och kommunen att kontrollera att alla skolpliktiga barn som bor i kommunen fullgör sin skolplikt. Antalet barn som har stor frånvaro ökar. Forskning visar att långvarig ogiltig frånvaro ofta börjar med giltig frånvaro. Forskning visar vidare att *elever som missar undervisning*, oavsett om skälen är giltiga eller ogiltiga, löper högre risk att hamna i både skol- och frånvaroproblematik. Om skolfrånvaron fortsätter kan det leda till långt större konsekvenser än förlorad skolgång. Vi behöver tala om *missad undervisning* när vi arbetar med närvaroarbete, då blir vi mer precisa med vad det handlar om.

Med anledning av synsättet ovan så gör vi ingen skillnad på ogiltig eller giltig frånvaro, det är alltid fråga om missad undervisningstid som med största sannolikhet leder till minskad kunskapsinhämtning för eleven.

Grunderna i närvaroarbete

- Kunskap om vikten av närvaro, om orsaker till frånvaro – hos alla berörda
- Uppmärksamma frånvaro och NÄRVARO – använd registreringsystem och mät en gång per månad
- Kartlägg orsakerna till frånvaro
- Sätt in åtgärder utifrån orsakerna på elevnivå
- Förebygg frånvaro utifrån riskfaktorer på skolan/programmet/klassen
- Använda närvarodata - arbeta systematiskt med att främja närvaro utifrån kända risker och riskfaktorer på skolenheten
- Integrera närvaroarbetet i skolans övriga uppdrag och koppla ihop med t.ex. studie- och yrkesvägledning, särskilt stöd, tillgänglig lärmiljö, lokalfrågor, trygghets- arbetet och i plan för systematiskt kvalitetsarbete

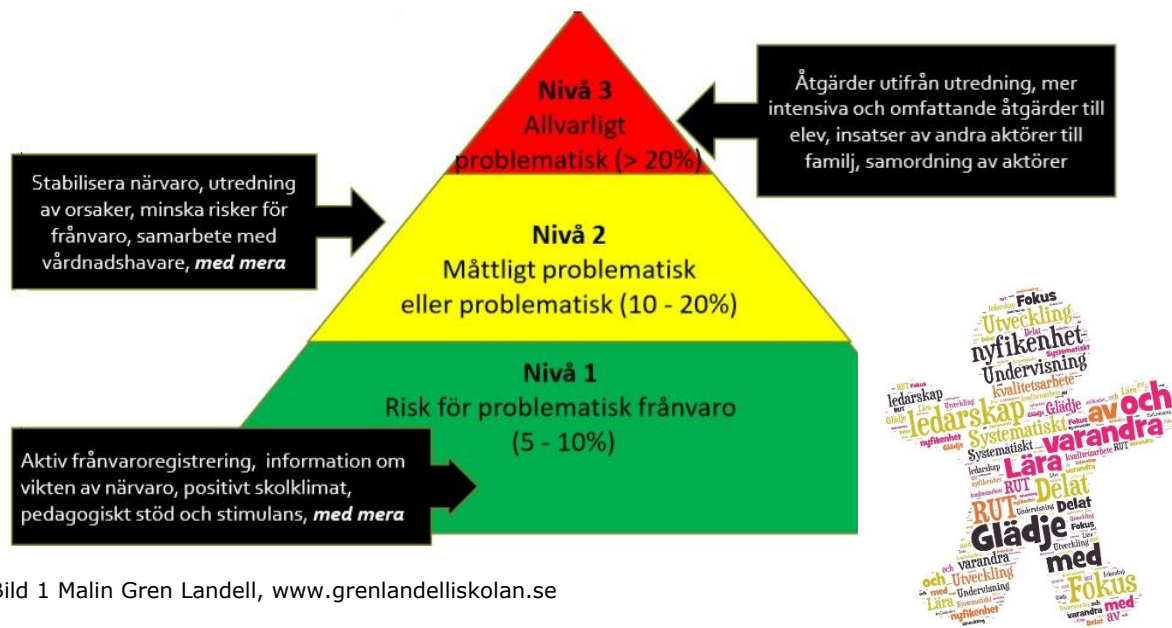

Bild 1 Malin Gren Landell, www.grenlandelliskolan.se

Ansvar i skolfrågor:

- <https://www.skolverket.se/publikationsserier/rapporter/2010/skolfranvaro-och-vagen-tillbaka.-langvarig-ogiltig-franvaro-i-grundskolan.>
- [Frånvaro i skolan](#)
- [Skolplikt och rätt till utbildning](#)
- [Främjande och förebyggande arbete](#)

Främja närvaro

Elevers upplevelse av trygghet och delaktighet

- trygghet och goda kamratrelationer
- tillhörighet, delaktighet och engagemang
- Våra ungdomscoacher
- Närvaroteam

Goda lärmiljöer

- undervisningskvalitet och gott ledarskap i klassrummet
- positiva förväntningar på eleverna
- goda relationer elev-lärare

Organisatorisk medvetenhet

- helhetsperspektiv och systematik i arbetet med skolnärvaro
- en god skolkultur
- förebyggande och proaktivt elevhälsoarbete
- trygga övergångar
- dialog och samverkan inom kommunens olika förvaltningar samt andra kommuner och regioner

Skollagen 7 kap

Närvaro

17§ En elev i grundskolan, grundsärskola, specialskola och sameskola ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Ledighet

18§ En elev i en skolform som avses i 17§ får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas.

Rektor beslutar om ledighet. Rektor får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar.

Befrielse

19§ En elev i en skolform som avses i 17§ får på begäran av elevens vårdnadshavare befrias från skyldighet att delta i obligatoriska inslag i undervisningen om det finns synnerliga skäl. Ett sådant beslut får endast avse enstaka tillfällen under ett läsår. Rektor beslutar om befrielse.

Utredning om frånvaro

19a§ Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan.

Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Vårdnadshavares ansvar

20§ Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ska se till att barnet fullgör sin skolplikt.

Huvudmannens ansvar

21§ Kommunen ska se till att eleverna i dess grundskola och grundsärskola fullgör sin skolgång.

Föreläggande och vite

23§ Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullfölja sina skyldigheter. Ett föreläggande får förenas med vite.

Handlingsplan vid frånvaro

Kontinuerlig uppföljning och tydlig information till elev/vårdnadshavare om nästa steg i handlingsplanen är viktigt under hela processen.

Frånvaro anmäls varje dag av vårdnadshavare innan skoldagens början.

Om elev inte är på skolan kontaktas vårdnadshavare via SMS efter första rapporterade lektion med frånvaro genom IST. Om en elev behöver avvika från lektion pga. läkarbesök, tandläkarbesök eller annat planerat ska föräldrar anmäla/informera skolan om detta innan.

Ansvarig personal dokumenterar närvaro dagligen. Undervisande lärare rapporterar varje lektion i IST på högstadiet. Mätning av närvaro görs rutinmässigt en gång per månad. Varje rektor ansvarar för detta.

Sen ankomst

Sen ankomst kan vara att eleven kommer sent till första lektionen eller till lektion efter rast. När en elev kommit för sent upprepade gånger kontaktar mentor/klassläraren vårdnadshavaren. Om eleven fortsätter att ha upprepade sena ankomster kallar mentor/klassläraren till ett möte på skolan.

Vid frånvaro

1. Vid frånvaro kontaktas vårdnadshavare 1:a dagen

Om eleven inte kommit till skolan och om inte vårdnadshavare har kontaktat skolan så kontaktar mentor/klasslärare/annan i förväg uppjord person hemmet **snarast samma dag**. Om eleven blir sjuk under dagen anmäler eleven till ansvarig pedagog som kontaktar hemmet för att få bekräftat att eleven kan gå hem. Detta kan dock variera lite beroende på elevens ålder och årskurs. Vid varje lektion som läraren rapporterar en elevs frånvaro från en lektion går det automatiskt ett SMS till vårdnadshavare.

2. Vid upprepad frånvaro – 10 % frånvaro

Mentor/klasslärare pratar med eleven och kontaktar vid behov vårdnadshavare. Fyller tillsammans med elev och vårdnadshavare i "Frånvarosamtalsmall 1 (bilaga 1). Orsak till frånvaron? Finns det något som skolan kan göra för att eleven ska få högre närvaro? Visar handlingsplan för närvaro. Kopia på dokumentation till rektor.

Uppföljning efter en vecka av mentor/klasslärare. Vid behov kallas vårdnadshavare till möte på skolan. Personal från elevhälsan kan vara med i mötet.

3. Om fortsatt upprepad frånvaro – 15 %

Mentor/klasslärare informerar rektor som ger uppdrag till EHT att snarast göra en frånvarokartläggning. Om eleven är sjuk kontaktar skolsköterskan hemmet.

Återkoppling sker till mentorn/klassläraren. Utvärdering av insatser på nästkommande EHM.

4. Vid ytterligare upprepade frånvaro - > 20 %

Om närvaron trots insatser inte förbättras meddelar mentor/klasslärare rektorn. Rektor gör anmälan till huvudman. Sammanhängande frånvaro mer än 2 veckor ska alltid anmälas, både till huvudman och till socialtjänsten.

Rektor kallar koordinatör/er från Närvaroteamet och eventuellt andra berörda till skolmöte. En plan för fortsatt arbete görs.

5. Oro för frånvaro kvarstår

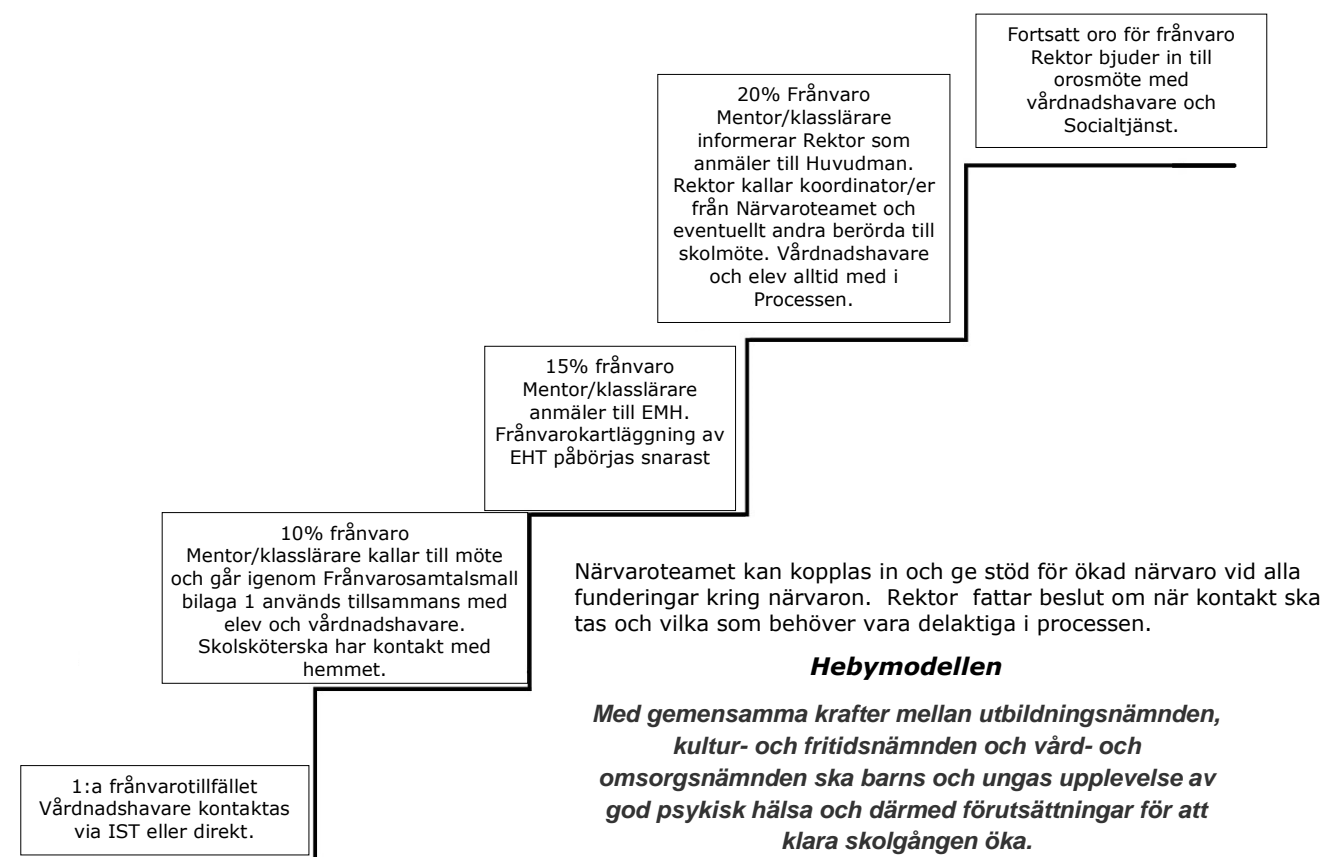
Rektor kallar till nytt möte med vårdnadshavarna. Socialtjänst, Närvaroteam deltar, en orosanmälan görs.

Närvaroteam där koordinatörer för ökad närvaro samt eventuellt ytterligare inbjudna kopplas in av rektor när vårdnadshavare uttrycker svårigheter att få iväg eleven till skolan, eller av annan person om oro finns.

Hebymodellen

Med gemensamma krafter mellan utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden och vård- och omsorgsnämnden ska barns och ungas upplevelse av god psykisk hälsa och därmed förutsättningar för att klara skolgången öka.

FRÅNVAROTRAPPA OBS! Skolan gör ingen skillnad på giltig och ogiltig frånvaro

Bilaga 1

Frånvarosamtalsmall

Används av mentor/klasslärare vid tidigt uppmärksammas frånvaro

Elev: _____

Samtal med elev datum: _____ Samtal med vårdnadshavare datum: _____

Sjukdom? Ja Nej

Kommentar: _____

Trivs i skolan? Ja Nej

Kommentar: _____

Har kamrater? Ja Nej

Kommentar: _____

Svårigheter med skolarbetet? Ja Nej

Kommentar: _____

Går det att se något mönster i frånvaron? Ja Nej

Kommentar: _____

Mentor/klasslärare: _____

Uppföljning efter en vecka:

Fortsatt upprepad frånvaro: Ja Nej (om ja, anmäl till EHM)

Kommentar: _____

KOPIA AV CHECKLISTA LÄMNAS TILL REKTOR

Bilaga 2 Exempel på främjande och förebyggande åtgärder och anpassningar

- a) Tydlig närvaroregistrering
Skapa en tydlig närvaroregistrering för eleven.
- b) Upprätta dialog med vårdnadshavare
Ha sms-, mejl- eller telefonkontakt med hemmet.
- c) Hitta intressebaserad undervisning
Arbeta utifrån elevens intresse
- d) Skapa tydliga rutiner på skolan
Ge eleven ett tydligt schema med vad den ska göra under dagen.
- e) Upprätta en plan tillsammans med eleven och vårdnadshavare
Sätt små delmål med eleven t.ex. ämnen att arbeta med, antal timmar i skolan. *Bilaga 1*
- f) Utse en kontaktperson för eleven på skolan
Det kan vara en kurator, specialpedagog, lärare eller elevassistent.
- g) Kartlägg elevens situation. *Bilaga 3*
Se över vad som kan vara bakomliggande orsaker till elevens frånvaro
- h) Upprätta ett åtgärdsprogram
Skapa tillsammans med vårdnadshavare ett åtgärdsprogram där samtliga insatser anges. Viktigt att lyssna på eleven som ofta har tankar om vad som behövs.
- i) Skapa individuella anpassningar
Specifika anpassningar, eget schema, eget klassrum.
- j) Skapa en trygg miljö för eleven
Se om det finns moment i elevens omgivning som eleven upplever som otrygg.
- k) Var flexibel inte kravlös kontakten i med eleven
Ha sms-, mejl- eller telefonkontakt och lämna utrymme för elevens dagsform.
- l) Koordinera samarbetet i hela nätverket, Hebymodellen, se
Säkerställ att lärare, socialtjänsten, Barn- och ungdomspsykiatri, kultur och fritid och samtliga instanser är insatta i elevens situation och tillsammans arbetar för elevens närvaro.
- m) Anpassa åtgärderna efter elevens dagsform
Var flexibel, anpassa åtgärder efter dagsformen och elevens krävbarhet.
- n) Möt eleven på bibliotek/kafé nära hemmet
Lämplig lärare åker till ett bibliotek eller ett kafé för att där ha undervisning.
- o) Möt eleven i hemmet
Lämplig lärare åker hem till eleven för att ha undervisning.

Bilaga 3 Fördjupad kartläggning

Instruktioner

Inför mötet

- Informera eleven om att vårdnadshavare kommer att kontaktas för ett nytt möte.
- Kontakta båda vårdnadshavarna vid gemensam vårdnad.
- Berätta att syftet är att göra en mer omfattande kartläggning för att få elevens och vårdnadshavarnas syn på frånan och hitta lösningar för en positiv skolgång.
- Berätta att vårdnadshavare och elev träffar specialpedagog eller kurator/socialpedagog/annan pedagog var för sig eller tillsammans, beroende på elevens ålder.
- Använd tolk vid behov.
- Kartläggningen tar ungefär en timme.

Under mötet

- Välkomna familjen till mötet och berätta att det handlar om hur vi kan hjälpas åt för att situationen i skolan ska bli bättre.
- Beskriv kort rutinerna för ökad skolnärvaro och att vi nu befinner oss på steg tre.
- Dokumentera kartläggningen på blankett "*Fördjupad kartläggning*".
- Boka eventuellt ytterligare en träff för komplettering.
- Avsluta med en genomgång av vad ni kommit överens om och boka in ett uppföljningsmöte då ni ska utvärdera åtgärderna.

Att tänka på

- Var nyfiken.
- Undvik att inta en expertroll.
- Förmedla hopp och ge exempel på tillfällen då olika lösningar har fungerat.
- Försök inte tolka bakomliggande orsaker till elevens situation. Försök inte hitta förklaringar, fokusera på hur problemen ska lösas och kom fram till olika lösningar att testa.
- Håll tiden.

Om eleven trots upprepade försök inte kommer på bokad möte, ska mentor informera rektor för beslut om det fortsatta arbetet. Efter mötet lämnas kopia till vårdnadshavare

Fördjupad kartläggning vid problematisk skolfrånvaro

Elev

Personnummer 10 siffror	Namn
-------------------------	------

Giltig frånvaro i procent den senaste månaden...

..... Ogiltig frånvaro i procent den senaste månaden.....

Hemskola

Hemskola	Årskurs	Klass
Namn på klasslärare eller mentor		

Vårdnadshavare

Namn

Vårdnadshavare

Namn

Kartläggningen genomförs av

Namn	Roll i
------	--------

Datum för kartläggningen.....

Hur mår du?

Berätta om dig själv.
Vad gillar du att göra?
Mat?
Sover du bra?
Hälsoproblem: allergier, magont, huvudvärk, syn och hörsel?
Finns det något som stressar dig?
Finns det något som du bekymrar dig över?
Vad ser du fram emot?
Framtidsdrömmar?
Övrigt om ditt mående

Hur har du det i skolan – utifrån ett pedagogiskt perspektiv

Tycker du att du har ett bra schema?
Hur tycker du att en bra lektion ska vara?
Vilka ämnen tycker du fungerar bra?
Vilka ämnen tycker du är svåra?
Hänger du med i undervisningen?
Ger lärare tydliga instruktioner och förstår du vad du ska göra?
Trivs du med dina lärare?
Kan du be din lärare om hjälp när du behöver det? Hur gör du då?
Behöver du stöd när du läser eller skriver?
Hur lär du dig bäst?
Hur är det för dig att samarbeta i grupp?
Vilka styrkor har du som hjälper dig i skolarbetet?
Hur får du med dig ditt skolmaterial till varje lektion?
Hur fungerar det för dig att påbörja, genomföra och avsluta en uppgift?
Får du arbetsro under lektionerna?
Hur är lokalerna på skolan? Klassrum idrottshall, matsal och toaletter?
Om anpassningar genomförts i skolan, har de fungerat?

Hur har du det i skolan – utifrån ett socialt perspektiv

Hur har du det i skolan?
Har du kompisar i klassen?
Har du kompisar på rasten och vad gör du?

Har du någon vuxen du kan prata med om du skulle behöva det?

Hur har du det i skolan – utifrån ett socialt perspektiv forts.

En del barn tycker det är jobbigt i matsal och omklädningsrum, hur är det för dig?

Äter du skolmaten?

Är det något som stressar dig i skolan?

Är du trygg i skolan och på vägen till och från skolan?

Hur har eleven det hemma?

Vilka bor med dig i din familj?

Vad gör du när du är hemma?

Sköter du din hygien? Dusch, tandborstning, kläder

Hur stöttar dina föräldrar dig i skolarbetet?

Bekymrar du dig över något som rör din familj?

Har det hänt något hemma som påverkar din närvaro och hur du har det i skolan?

Hur har du det på fritiden?

Vad gör du när du är ledig?

Vad brukar du göra när du har lov?

Håller du på med någon aktivitet?

Tycker du att du har lagom många aktiviteter på din fritid?

Finns det något annat du skulle vilja börja med?

Har du några kompisar på fritiden?

Gillar du att umgås med flera eller med en kompis i taget?
Har det hänt något på fritiden som påverkar din situation i skolan?
Går dina kompisar i skolan och om inte vad gör de?

Vilka resurser och styrkor finns som kan stötta dig för att öka din närvaro?

Hos kompisar?
Hos dig själv?

Hos din familj och släkt?
Hos ditt övriga nätverk?

Ett tips är att göra en nätverkskarta för att få en bild av hur det ser ut runt eleven.

Vad behöver du för stöd från skolan, föräldrar eller annan för att öka närvaron?

Vad tycker du att skolan kan göra för att närvaron ska öka?
Skolans egna idéer?
Vad tycker du att vårdnadshavarna kan göra för att närvaron ska öka?
Vårdnadshavarnas egna idéer?
Vad kan du göra för att närvaron ska öka?
Finns det andra idéer vi kan testa?

Åtgärder vi har kommit överens om

Datum för uppföljning.....

.....
Underskrift elev

.....
.....
Underskrift vårdnadshavare

.....
.....
Underskrift vårdnadshavare

.....
.....
Underskrift den som genomfört kartläggningen

.....
.....
Underskrift mentor